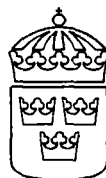

Finansutskottets betänkande

1989/90:FiU25

Förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar

1989/90
FiU25

Sammanfattning

Utskottet godkänner i betänkandet ändrade principer för finansiering av vissa investeringar. Investeringar som enligt nuvarande ordning finansieras över myndigheternas förvaltningsanslag skall finansieras vid sidan av budgeten genom att myndigheterna får ta upp lån direkt i riksgäldskontoret. Lånen skall ges till myndigheterna på marknadsmässiga villkor. Det är fem myndigheter som under budgetåret 1990/91 på försök skall finansiera investeringar i ADB-utrustning och andra kommunikationssystem med lån i riksgäldskontoret.

Propositionen

I proposition 1989/90:100 bilaga 1 Finansplanen föreslår regeringen — efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt —

3. att riksdagen godkänner de principer som redovisats angående en förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar,

4. att riksdagen bemyndigar regeringen att uppdra åt riksgäldskontoret att för budgetåret 1990/91 ta upp lån för investeringar i ADB-utrustning m.m. intill ett sammanlagt belopp på 90 000 000 kr.

Motionen

1989/90:Fi715 av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:100 bil. 1 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade krav på redovisning och investeringskalkyler i samband med ändrade upplåningsrutiner vid finansiering av ADB- och annan kommunikationsutrustning,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag snarast om ändrade regler för affärsverkens finansiering av investeringar i enlighet med vad som i motionen anförts.

Utskottet

I propositionen föreslås att den typ av investeringar som enligt nuvarande ordning finansieras över myndigheternas förvaltningskostnadsanslag eller genom särskilda investeringslån på sikt skall finansieras vid sidan av statsbudgeten genom att myndigheterna får ta upp lån direkt i riksgäldskontoret. Lånen skall ges till myndigheterna på marknadsmässiga villkor. Samtidigt utvecklas en ny redovisningsmodell som i princip innebär att samtliga statsmyndigheter på sikt lämnar en fullständig tillgångsredovisning.

Som ett första steg i denna omläggning föreslås att en försöksverksamhet påbörjas som omfattar investeringar i ADB-utrustning och kommunikationssystem vid ett mindre antal myndigheter. Om erfarenheterna visar sig goda kommer den föreslagna finansieringsmetoden att införas för investeringar vid samtliga myndigheter, som inte disponerar särskilda investeringsanslag. Med den nya finansieringsmetod som nu föreslås anvisas medel för de årliga amorteringarna och ränteutgifterna som svarar mot planerade investeringar även fortsättningsvis på myndigheternas förvaltningskostnadsanslag. Däremot anvisas inte investeringsmedlen över statsbudgeten. Behovet av ett särskilt investeringsanslag kommer därmed på sikt att upphöra. För budgetåret 1990/91 föreslås fem myndigheter ingå i försöksverksamheten, nämligen flygtekniska försöksanstalten, byggnadsstyrelsen, riksgäldskontoret, statens lantmäteriverk och statistiska centralbyrån. Det samlade investeringsbehovet har för dessa myndigheter beräknats till ca 90 milj. kr. under budgetåret 1990/91.

I *motion Fi715* av Lars Tobisson m.fl. (m) framförs inga invändningar mot förslaget om *förändrad finansiering* av dessa investeringar. Där emot anser man att den nya finansieringsmetoden skulle kompletteras med bättre och mer utvecklade metoder och rutiner för investeringskalkyler samt en fullständig redovisning av tillgångar och skulder i form av en balansräkning. På dessa områden behövs en betydande metodutveckling, anför motionärerna.

Utskottet vill i sammanhanget understryka att behovet av väl underbyggda investeringskalkyler är stort oavsett vilken finansieringsform som används. För att samtliga myndigheter skall kunna redovisa sina investeringar i enlighet med den föreslagna finansieringsmetoden krävs vissa förändringar i myndigheternas redovisningsmetoder. Som framgår av propositionen har riksrevisionsverket (RRV) under våren 1989 fått i uppdrag att utreda och lämna förslag till hur det statliga ekonomiadministrativa systemet bör vara utformat i framtiden. Som ett led i detta arbete utvecklas även en ny redovisningsmodell som innebär att statsmyndigheternas redovisningsmetoder anpassas till de metoder som är vedertagna inom övriga samhällssektorer. Detta innebär bl.a. att även förvaltningsmyndigheter kommer att lämna en fullständig tillgångsredovisning. På sikt innebär detta en förbättrad kapitalredovisning. De myndigheter som skall ingå i försöksverksamheten, om man undantar

riksgäldskontoret, redovisar redan i dag sina anläggningstillgångar i en balansräkning, varför inga ändringar i nuvarande redovisningsmetoder behövs för att kunna genomföra försöksverksamheten.

Med det anförda avstyrks motion Fi715 yrkande 1.

I samma *motion*, Fi715 (m), begärs även förslag om ändrade *regler för affärsverkens finansiering av investeringar*. Förslagen i motionen överensstämmer till viss del med förslagen i riksgäldskommitténs förslag Riksgäldskontoret — en finansförvaltning i staten (SOU 1989:95). Remisstiden för betänkandet har nyligen gått ut och förslagen är under beredning i regeringskansliet. Enligt den reviderade propositionsförteckningen kommer ett förslag i dessa frågor att föreläggas riksdagen senare i vår. Riksdagsbehandlingen väntas ske någon gång under hösten 1990. Utskottet ser mot denna bakgrund inte anledning att nu tillstyrka förslagen i motion Fi715. Motionens yrkande 2 avstyrks därför av utskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar*

att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Fi715 yrkande 1 godkänner de i proposition 1989/90:100 bilaga 1 mom. 3 redovisade principerna angående en förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar,

res. 1 (m, fp)

2. beträffande *bemyndigande om lån för investeringar i ADB-utrustning m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 1 mom. 4 bemyndigar regeringen att uppdra åt riksgäldskontoret att för budgetåret 1990/91 ta upp lån för investeringar i ADB-utrustning m.m. intill ett sammanlagt belopp på 90 000 000 kr.,

3. beträffande *regler för finansiering av affärsverkens investeringar*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi715 yrkande 2.

res. 2 (m, fp)

Stockholm den 20 mars 1990

På finansutskottets vägnar

Anna-Greta Leijon

Närvarande: Anna-Greta Leijon (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Per Olof Håkansson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Marianne Carlström (s),

Reservationer

1. Förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar (mom. 1)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Ing-Britt Nygren (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet vill" och på s. 3 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag om förändrad finansiering av ADB-investeringar m.m. Däremot anser utskottet i likhet med vad som anförs i motion Fi715 (m) att regeringen samtidigt skulle ha föreslagit att den nya finansieringsmetoden skulle kompletteras med bättre och mer utvecklade metoder och rutiner för investeringskalkyler samt en fullständig redovisning av tillgångar och skulder i form av en balansräkning. På dessa områden krävs betydande metodutveckling.

I propositionen konstateras helt riktigt att myndigheterna i alltför stor utsträckning beaktar endast anskaffningskostnaden, utgiften, och inte analyserar kostnaden för kapitalutnyttjandet. Finns det alternativ-användning för statliga investeringar — och det gör det i många fall när det gäller byggnader, mark, data- och kommunikationsutrustning, vägmaskiner etc. — bör också enligt utskottets mening vid jämna tidsintervall övervägas om den statliga verksamheten skulle gagnas bättre av att tillgången hyrdes ut eller såldes så att de influtna medlen kunde användas för andra ändamål.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi715 (m) yrkande 1 om ändrade krav på redovisning och investeringskalkyler i samband med ändrade former för finansiering av statliga investeringar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi715 yrkande 1 godkänner de i proposition 1989/90:100 bilaga 1 mom. 3 redovisade principerna angående en förändrad finansieringsmodell för vissa investeringar samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Regler för finansiering av affärsverkens investeringar (mom. 3)

1989/90:FiU25

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp) och Ing-Britt Nygren (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "I samma" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i detta sammanhang också ta upp frågan om *finansieringen av affärsverkens investeringar*. Konkurrenterna har visat sig främja effektiviteten på alla områden, inte minst finansområdet. Affärsverkskoncernerna tillhör de större svenska "företagen" och har därför kapacitet att själva handha sin finanshantering. Huvudregeln bör därför enligt utskottets mening och som föreslås i *motion Fi715* (m) vara att affärsverken självständigt skall få ta upp lån på svensk samt utländsk kapitalmarknad.

Samtidigt bör staten främja användningen av den kompetens som finns inom riksgäldskontoret. Det kan därför vara lämpligt att föreskriva att affärsverken skall begära in offert därifrån, när de går ut på låne marknaden. I de fall en offert från riksgäldskontoret förkastats, bör information lämnas om skälen härför. På så sätt erhålls en god balans mellan kontrollkraven från statens finansorgan och den fria kapitalmarknadens konkurrensfördelar.

Rätt att låna externt skulle betyda en väsentlig frigörelse för vissa verk, t.ex. luftfartsverket och sjöfartsverket, som i dag är helt hänvisade till riksgäldskontoret. Även televerkets affärsmöjligheter ökar med detta förslag, eftersom televerkets internbank, Teleinvest, kan utveckla en betydligt mera aktiv finansverksamhet i tävlan med riksgäldskontoret om övriga affärsverks kreditaffärer. På så sätt skapas ytterligare moment av konkurrens.

Affärsverkens upplåning med bortseende från vissa kortfristiga krediter har uteslutande varit i svensk valuta. I och med valutaregleringens avskaffande håller inte denna princip. Affärsverken bör i framtiden ha rätt att låna i främmande valuta. För att regeringen i viss utsträckning skall kunna styra denna upplåning bör en fast låneram i utländsk valuta anvisas.

I och med frigörelsen av verkens och verkskoncernernas upplåning bör staten utfärda nya instruktioner om hur denna verksamhet skall handhas. Rätten att lämna borgen bör regleras.

Slutligen bör rutinerna för hur statsskulden beräknas anpassas till de ändrade reglerna för affärsverkens upplåning i svensk och utländsk valuta.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Fi715 yrkande 2 om ändrade regler för finansiering av affärsverkens investeringar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *regler för finansiering av affärsverkens investering-*
ar

1989/90:FiU25

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi715 yrkande 2
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.